

Tuesday, 10 May 2005

Sanskrit – Basic Level

Paper 1

Time: 1 hour and 30 minutes

Instructions to Candidates

Answer ALL questions.

Write your answers in the Answer Book provided.

Information for Candidates

In Sanskrit passages, underlined words are glossed.

The marks for the various parts of questions are shown in round brackets: e.g. (2).

You are reminded of the importance of accurate spelling, punctuation, grammar and orderly presentation in your answers. A total of four marks will be awarded for correct spelling of Sanskrit words in transliteration and Devanāgarī.

This paper has three questions. All blank pages are indicated.

Turn over

Answer all THREE Questions.

1. Translate into English:

Kṛṣṇa tracks down the Syamantaka jewel taken by Prasena.

एकदा प्रसेनः मृगम् अन्वधावत् । तस्य ग्रीवे
मणिः स्यमन्तकः नाम आसीत् । वने प्रसेनः
सिंहेन हतः । सिंहः मणिम् अचलम् आनयत् ।
तत्र सिंहः ऋक्षाणाम् नृपेण व्यापादितः । ऋक्षाणाम्
5 नृपः मणिम् शावकाय अददात् । कुत्र मणिः
स्यमन्तकः नाम इति कृष्णः अचिन्तयत् । वने
प्रसेनस्य हतः देहः कृष्णेन दृष्टः । अचले सिंहस्य
देहः अपि कृष्णेन दृष्टः । अन्ते मणिः शावकस्य
समीपे कृष्णेन दृष्टः । कृष्णम् शावकस्य समीपे
10 दृष्ट्वा ऋक्षाणाम् नृपः अक्रोशत् कृष्णेन सह युद्धम्
अकरोत् च । कृष्णः ऋक्षाणाम् नृपम् अजयत् ।
ऋक्षाणाम् नृपः मणिम् शावकाम् च कृष्णाय
अददात् । एवम् मणिः स्यमन्तकः नाम कृष्णेन
लब्धः ॥

grīva (m) neck
maṇi (m) jewel
ṛkṣa (m) bear

śāvaka (m) male cub
deha (m) body
śāvakā (f) female cub

(23 marks)

**THERE ARE NO
QUESTIONS ON THIS PAGE.
GO ON TO PAGE 4
FOR QUESTION 2.**

Passage for Comprehension

2. Read through the following passage carefully. Do not write out a translation, but answer the questions which follow. Your answers should be in English, with Sanskrit names in transliteration.

Bhārgava discovers that his pupil, Karṇa, has lied about his caste.

कर्णः कुन्त्याः एव पुत्रः । सा तु तम् बालकम्
अल्पायाम् नौकायाम् अत्यजत् । कर्णः सूतेन
नद्याः रक्षितः सूतस्य पुत्रः अभवत् च । वीरः
भूत्वा कर्णः भार्गवम् नाम गुरुम् अगच्छत् ।

- 5 क्षत्रियाः भार्गवाय न अरोचन्त । तस्मात् ब्राह्मणः
अहम् इति कर्णः भार्गवम् अवदत् । शिष्यः भूत्वा
कर्णः सर्वम् धनुःशास्त्रस्य ज्ञानम् गुरोः अलभत ।
एकदा तु भार्गवः कर्णस्य ऊरौ निद्राम् अकरोत् ।
कृमिः कर्णस्य ऊरुम् प्राविशत् । कर्णः तु न
10 अक्रोशत् । निद्राम् कृत्वा भार्गवः कृमिम् कर्णस्य
ऊरौ अपश्यत् । त्वम् क्षत्रियः एव त्वम् न ब्राह्मणः
इति भार्गवः कर्णम् अवदत् ॥

tyajati	abandons
sūta (m)	charioteer
kṣatriya (m)	one of the warrior caste
rocate	is pleasing
brāhmaṇa (m)	one of the priestly caste

śiṣya (m)	pupil
dhanuṣśāstra (n)	the science of archery
ūru (m)	thigh
nidrām karoti	sleeps
kṛmi (m)	worm

- (a) Whose son was Karṇa? (line 1) (1)
- (b) In what was Karṇa abandoned as a baby? (line 2) (2)
- (c) Translate '*karṇaḥ sūtena nadyāḥ rakṣitaḥ*'. (lines 2 and 3) (5)
- (d) What lie is Karṇa reported to have spoken in lines 5 and 6 ? (2)
- (e) Translate '*jñānam guroḥ alabhata*'. (line 7) (4)
- (f) What misfortune befalls Karṇa in line 9 ? (3)
- (g) How did Bhārgava know that Karṇa was of the warrior caste?
(lines 9 and 10) (2)

(19 marks)

Turn over

SET TEXT – RĀMĀYANA (adapted)

Passage for Comprehension

3. Read through the following Sanskrit passages carefully. Do not write out a translation but answer the questions which follow each Sanskrit passage. Your answers should be in English, with Sanskrit names in transliteration.

A.

सीताम् न दृष्ट्वा रामः मूढवत् वृक्षान् अपृच्छत्
कुत्र सीता इति। मृगम् गजम् सिंहम् च
दृष्ट्वा कुत्र सीता इति सः पुनः पुनः शोकेन
अपृच्छत्। अचिरेण रामः लक्ष्मणः च वृद्धम्
5 खगम् आगच्छताम्। तस्य खगस्य पक्षौ छिन्नौ।
रक्तम् सर्वत्र आसीत्। सः खगः रामम् अवदत्
तव सीता रावणेन अपहृता इति। तत् उदित्वा
जटायुः मृतः अभवत्। रामः लक्ष्मणः च तस्य
खगस्य देहम् अदहताम् ॥

- (a) What did Rāma ask the trees, and in what manner did he ask the question? (lines 1 and 2) (3)
- (b) Which animals did Rāma approach with his question? (line 2) (3)
- (c) Translate 'acireṇa rāmaḥ lakṣmaṇaḥ ca vṛddham khagam āgacchatām'. (lines 4 and 5) (4)
- (d) What did the bird tell Rāma? (line 7) (3)
- (e) Translate 'tat uditvā jaṭāyuh mṛtaḥ abhavat'. (lines 7 and 8) (3)

B.

रामः तयोः समीपे वृक्षाणाम् मध्ये अतिष्ठत् ।
सः शरम् सुग्रीवस्य सोदरम् प्रति अक्षिपत् ।
भूमिम् पतित्वा सुग्रीवस्य सोदरः अक्रोशत् तव
5 अवदत् सुग्रीवस्य भार्या त्वया गृहीता । तस्मात्
त्वम् मृतः भविष्यसि इति । सुग्रीवस्य सोदरः
अवदत् वन्दनम् हे राम । मृतः भूत्वा अहम्
मम अधर्मात् मुक्तः भविष्यामि इति । एवम्
उदित्वा सः मृतः अभवत् ॥

- (a) In the midst of what was Rāma standing? (line 1) (1)
- (b) Towards whom did Rāma shoot an arrow? (line 2) (2)
- (c) What did Rāma's victim do before crying out? (line 3) (2)
- (d) Translate 'rāmaḥ tam avadat sugrīvasya bhāryā tvayā gṛhītā'. (lines 4 and 5) (4)
- (e) According to line 6, what retribution will Sugrīva's brother receive? (1)
- (f) Translate 'sugrīvasya sodaraḥ avadat vandanam he rāma'. (lines 6 and 7) (3)
- (g) What reason does Sugrīva's brother give for his gratitude? (lines 7 and 8) (4)

(33 marks)

